

Nyhetsbrev om EU-rätt nummer 8 2022

Innehåll

INLEDNING	2
AVGÖRANDEN I SVENSKA DOMSTOLAR, M.M.	2
Skatterätt.....	2
Högsta förvaltningsdomstolen ändrar förhandsbesked om Stockholm Pass efter förhandsavgörande från EU-domstolen.....	2
Förvärv av återbetalningsanspråk från hyresgäster som har hyrt bostadslägenheter i andra hand innebär inte omsättning av tjänst eller bedrift av ekonomisk verksamhet.....	3
Offentlig upphandling	4
Utvärderingsmodell i upphandling enligt vilken priset i ett anbud inte får någon inverkan vid utvärderingen till den del det understiger en viss prisnivå stred mot likabehandlingsprincipen	4
EU-DOMSTOLEN.....	6
Avgöranden i svenska mål	6
Förslag till avgöranden i svenska mål	6
Intresseavvägning mellan skydd för personuppgifter och möjligheterna att föra god bevisning	6
Institutionell rätt och allmänna principer	8
Processrätt.....	8
Skatterätt.....	8
Konkurrensrätt m.m.....	8
Inre marknaden och fri rörlighet	9
Arbetstagare i bemanningsföretag omfattades mellan uppdragen av socialförsäkringslagstiftningen i bosättningsmedlemsstaten	9
Inrikes och rättsligt samarbete	11
Arbetstagare fick väcka talan på arbetsorten mot person som garanterat anställningsavtalets fullgörande	11
Informationssamhället	12
Tillåtet upprätta en testdatabas för funktionskontroll av kunddatabas som hackats	12
Personuppgiftsansvarig skyldig att vidta rimliga åtgärder för att informera sökmotorleverantörer om en begäran om radering av abonnentuppgifter	15
Arbetsrätt	17
Ombildning av nationellt bolag till europabolag får inte leda till att fackföreningarnas medbestämmande i fråga om tillsynsrådets sammansättning minskar.....	17
Inte diskriminerande att helt förbjuda alla anställdas bruk av religiösa, filosofiska eller politiska symboler eller klädesplagg	18

Konsumenträtt.....	20
Posttraumatisk stress kan vara ersättningsgill skada enligt Montrealkonventionen	20
Migrationsrätt	21
Tagande i förvar för säkerställande av utvisning av tredjelandsmedborgare kräver att i lag angivna specifika skäl för åtgärden är för handen.....	21
Beslut om överföring enligt Dublin III-förordningen får inte verkställas under betänketid enligt direktivet om tredjelandsmedborgare som har fallit offer för människohandel	23
Miljörätt	24
EU-RÄTTEN I SVENSKA JURIDISKA TIDSKRIFTER	24
NYA MÅL.....	25
DET HÄNDER I EU-DOMSTOLEN	25
FRÅN LAGSTIFTNINGSSARBETET	25
Rapportering och utbyte av upplysningar om inkomster genom digitala plattformar och vissa andra ändringar i EU:s direktiv om administrativt samarbete på direktskatteområdet - Prop. 2022/23:6	25

INLEDNING

Välkommen till ett nytt Nyhetsbrev, som avser den händelserika månaden oktober 2022. Generaladvokaten har lämnat förslag till avgörande angående Högsta domstolens frågor om förhållandet mellan den allmänna dataskyddsförordningen och reglerna om editionsplikt. Den allmänna dataskyddsförordningen är också föremålet för två ytterligare referat, bl.a. om rätten att tas bort från telefonkatalogtjänster, under rubriken Informationssamhället.

Ett annat uppmärksammat avgörande från EU-domstolen rörde frågan om förbud för arbetstagare att bära religiösa, politiska eller filosofiska symboler, under rubriken Arbetsrätt. Vidare hittar vi EU-domstolens ställningstagande att posttraumatisk stress kan utgöra en ersättningsgill skada enligt Montrealkonventionen.

Från svenskt håll noteras tre avgöranden från Högsta förvaltningsdomstolen, bl.a. angående det så kallade Stockholm Pass, där man nyligen fått svar från EU-domstolen om dess art.

AVGÖRANDEN I SVENSKA DOMSTOLAR, M.M.

Skatterätt

[Högsta förvaltningsdomstolen ändrar förhandsbesked om Stockholm Pass efter förhandsavgörande från EU-domstolen](#)

Högsta förvaltningsdomstolen har i dom den 14 oktober 2022 i mål 518-20 ändrat Skatterättsnämndens förhandsbesked och förklarat att kortet Stockholm Pass är en flerfunktionsvoucher och att tillhandahållande av kortet mot ersättning därmed **inte är en omsättning i mervärdesskattehänseende**. HFD hade begärt

förhandsavgörande från EU-domstolen, som i sitt svar (mål C-637/20, EU:C:2022:304) uttalade följande:

Artikel 30a i mervärdesskattedirektivet ska tolkas så att ett instrument som ger innehavaren rätt att under en begränsad tid och upp till ett visst värde ta del av olika tjänster på en viss plats kan utgöra en voucher i den mening som avses i artikel 30a led 1 i nämnda direktiv, även om en genomsnittskonsument, på grund av instrumentets begränsade giltighetstid, inte kan ta del av samtliga erbjudna tjänster. Nämnda instrument utgör en **flerfunktionsvoucher** i den mening som avses i artikel 30a led 3 i direktivet, **eftersom den mervärdesskatt som ska betalas för dessa tjänster inte är känd vid tidpunkten för utställandet** av instrumentet.

HFD anförde i domen bl.a. att kortet Stockholm Pass ger innehavaren rätt att under kortets giltighetstid nyttja de attraktioner som anges på bolagets hemsida. En arrangör av en attraktion som omfattas av kortet är skyldig att godta ett uppvisande av kortet som enda ersättning för inträde till eller användande av attraktionen vid ett tillfälle. Övriga villkor för användandet såsom giltighetstid, antal tillfällen som kortet kan utnyttjas för respektive attraktion och värdegränser framgår av den dokumentation som lämnas tillsammans med kortet. Kortet uppfyller således de krav som ställs för att det ska vara en voucher och av EU-domstolens dom framgår att det är en flerfunktionsvoucher. Av 2 kap. 12 § mervärdesskattelagen följer därmed att tillhandahållandet av kortet inte är en omsättning.

[Förvärv av återbetalningsanspråk från hyresgäster som har hyrt bostadslägenheter i andra hand innebär inte omsättning av tjänst eller bedrift av ekonomisk verksamhet](#)

Högsta förvaltningsdomstolen har i dom den 19 oktober 2022 i mål 3261-22, Orimlig Hyra i Sverige AB, ändrat Skatterättsnämndens förhandsbesked på så sätt att det slås fast att Orimlig Hyra i Sverige AB genom den i ansökan beskrivna verksamheten varken omsätter tjänster eller bedriver ekonomisk verksamhet.

Orimlig Hyra i Sverige AB förvärvar återbetalningsanspråk från hyresgäster som har hyrt bostadslägenheter i andra hand och betalat en hyra som inte är skälig. Bolaget ingår avtal med hyresgästerna om att mot förskottsbetalning överta deras återbetalningsanspråk. Överlåtelsen av de fordringar som anspråken avser sker vid en senare tidpunkt, senast i samband med att fordringarna fastställs genom beslut som fått laga kraft eller förlikning. Bolaget vidtar åtgärder som syftar till att fastställa fordringarna som ombud för hyresgästerna och driver senare in de fastställda fordringarna i eget namn. Förskottsbetalningen bestäms till det högsta belopp som hyresnämnden kan förväntas besluta om, efter avdrag för risken för att ansökan om återbetalning inte bifalls eller att fordran visar sig inte gå att driva in.

Förskottsbeloppet utgör köpeskillingen för återbetalningsanspråket och får behållas av hyresgästen oavsett resultatet av bolagets mellanhanden med hyresvärden. Hyresgästen har inte rätt till någon ytterligare ersättning från bolaget. Hyresgästen utfärdar en fullmakt för av bolaget anvisade personer att företräda hyresgästen i ärendet. Hyresgästen åtar sig bl.a. att inte själv förhandla eller vidta någon åtgärd i ärendet mot hyresvärden eller göra gällande krav mot hyresvärden som rör återbetalningsanspråket. Hyresgästen åtar sig också att inte sälja eller pantsätta fordran samt att ge bolaget full insyn i dokumentation och relevanta omständigheter. Bolaget vill ha svar på hur den i ansökan beskrivna verksamheten ska bedömas i mervärdesskattehänseende. Skatteverket anser att bolaget tillhandahåller

hyresgästen en juridisk tjänst medan bolaget anser att man endast förvärvar en osäker fordran.

HFD framhöll bl.a. att för att en transaktion ska betraktas som ett tillhandahållande av en tjänst så måste den tillföra mottagaren sådana fördelar eller tillgodose dennes behov på ett sådant sätt att denne kan betraktas som en konsument av en tjänst. Av avtalet mellan bolaget och hyresgästen framgår att bolaget ska göra en förskottsbetalning till hyresgästen. Denna betalning utgör samtidigt den slutliga köpeskillingen för återbetalningsanspråket. I övrigt åtar sig bolaget inga förpliktelser. Det finns alltså inte någon skyldighet för bolaget att vidta några åtgärder för att få fordran fastställd eller för att driva in den och köpeskillingen påverkas inte av bolagets agerande gentemot hyresvärden. Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening kan **innebörden av avtalet inte anses vara att bolaget tillhandahåller hyresgästen någon tjänst utan att bolaget förvärvar hyresgästens fordran** på hyresvärden samt rätten att vidta åtgärder för att få den fastställd och därefter driva in den för egen räkning.

Frågan blir då hur förvärvet av fordran och efterföljande åtgärder för att få den fastställd och reglerad ska bedömas i mervärdesskattehänseende. **EU-domstolen har bedömt** hur en verksamhet där en näringsidkare på egen risk förvärvar osäkra fordringar till ett pris som understiger fordringarnas nominella värde ska behandlas i mervärdesskattehänseende, när skillnaden mellan det nominella värdet och köpeskillingen avspeglar fordringarnas verkliga ekonomiska värde vid tiden för överlåtelsen. Domstolen fann **att förvärvaren av fordringarna i en sådan situation inte tar emot någon ersättning från överlåtaren. Förvärvaren kan därmed inte anses bedriva någon ekonomisk verksamhet och tillhandahåller inte heller någon tjänst mot ersättning.** Enligt EU-domstolens praxis kan vidare åtgärder som någon, för egen räkning, har vidtagit för att driva in eller fastställa värdet på en fordran inte likställas med ekonomisk verksamhet. Mot den angivna bakgrunden kan bolaget inte anses tillhandahålla någon tjänst mot ersättning eller bedriva någon ekonomisk verksamhet genom förvärvet av fordran och efterföljande åtgärder för att få den fastställd och reglerad.

Offentlig upphandling

[Utvärderingsmodell i upphandling enligt vilken priset i ett anbud inte får någon inverkan vid utvärderingen till den del det understiger en viss prisnivå stred mot likabehandlingsprincipen](#)

Högsta förvaltningsdomstolen har i dom den 18 oktober 2022 i mål 3566-21 förklarat att det inte är förenligt med upphandlingsregelverket att tillämpa en utvärderingsmodell som innebär att priset i ett anbud inte får någon inverkan vid utvärderingen till den del det understiger en viss prisnivå.

VafabMiljö Kommunalförbund genomför en upphandling av en ny extern webbsida genom ett s.k. öppet förfarande. Av upphandlingsdokumenten framgår att det anbud som har det bästa förhållandet mellan pris och kvalitet kommer att antas. Vid utvärderingen poängsätts anbuden utifrån vissa kriterier. Anbudspriset kan generera upp till 55 poäng enligt en linjär skala på så sätt att anbudspriser om 700 000 kr eller lägre ger maximala 55 poäng och anbudspriser om 3 000 000 kr eller högre ger noll poäng. Utvärderingsmodellen är alltså utformad så att **anbudspriser under 700 000 kr inte ger någon ytterligare fördel vid utvärderingen.** Chas Visual Management

AB ansökte om överprövning av upphandlingen hos Förvaltningsrätten i Uppsala som biföll ansökan och förordnade att upphandlingen skulle göras om. Enligt förvaltningsrätten hindrade den tillämpade utvärderingsmodellen anbudsgivare från att fullt ut konkurrera med sina priser samt innebar att inkomna anbud inte i tillräcklig utsträckning kunde bedömas i verklig konkurrens med varandra. Domstolen fann därför att **utvärderingsmodellen inte var förenlig med likabehandlingsprincipen**. Högsta förvaltningsdomstolen har meddelat prövningstillstånd såvitt avser frågan om det är förenligt med upphandlingsregelverket att tillämpa en utvärderingsmodell som innebär att priset i ett anbud inte får någon inverkan vid utvärderingen till den del det understiger en viss prisnivå.

HFD anförde i domen bl.a. att en upphandlande myndighet ska tilldela den leverantör ett kontrakt vars anbud är det ekonomiskt mest fördelaktiga för myndigheten. Vilket anbud som är det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet ska utvärderas på någon av grunderna 1. bästa förhållandet mellan pris och kvalitet, 2. kostnad eller 3. pris. Om ett anbud förefaller vara onormalt lågt, ska den upphandlande myndigheten begära att leverantören förklarar det låga priset eller kostnaden. Myndigheten ska förkasta anbudet om leverantören inte på ett tillfredsställande sätt har förklarat det låga priset eller kostnaden (det s.k. kontradiktoriska förfarandet). I HFD 2018 ref. 50 slog Högsta förvaltningsdomstolen fast att det inte är tillåtet att tillämpa ett s.k. golvpris, dvs. att som obligatoriskt krav ange att priset inte får understiga en viss angiven nivå.

Däremot fann domstolen i HFD 2020 ref. 24 att det är förenligt med upphandlingslagstiftningen att som obligatoriskt krav ange att anbud där priset per enhet för ett större mängdintervall är högre än priset per enhet för ett mindre mängdintervall för samma typ av arbete inte kommer att antas. Utgången i 2018 års fall motiverades med att ett obligatoriskt krav på ett visst lägsta pris hindrar leverantörerna från att konkurrera med priset eftersom anbud under golvpriset automatiskt utesluts. Ett sådant förfarande kan därför leda till att leverantörerna behandlas olika. Domstolen framhöll också att ett golvpris innebär att den upphandlande myndigheten saknar möjlighet att bedöma inkomna anbud i verklig konkurrens med varandra och att bedöma om ett anbud med lågt pris är seriöst menat. Det ansågs därför inte förenligt med likabehandlingsprincipen att tillämpa ett golvpris. Enligt domstolen ska ett anbud som den upphandlande myndigheten uppfattar vara grundat på ett onormalt lågt pris i stället utvärderas enligt ett sådant kontradiktoriskt förfarande som föreskrivs i bestämmelserna om onormalt låga anbud. Även vid valet av utvärderingsmodell ska det säkerställas att modellen leder till en effektiv konkurrens. De resonemang om en prisgräns konkurrensbegränsande effekt som fördes i 2018 års fall är också relevanta när en prisgräns tillämpas inom ramen för anbudsutvärderingen. Även då innebär prisgränsen att en leverantör som t.ex. vill ta sig in på en marknad genom att pressa sina priser i praktiken frångår möjligheten att göra det under den angivna gränsen. En sådan utvärderingsmodell innebär också att om två leverantörer erbjuder samma kvalitet så är det inte säkert att den av leverantörerna som har det lägsta priset rankas högre än den andra. Den aktuella utvärderingsmodellen leder därmed, på motsvarande sätt som det golvpris som prövades i 2018 års fall, till att leverantörerna hindras från att konkurrera med sina priser och till att den upphandlande myndigheten hindras från att bedöma inkomna anbud i verklig konkurrens med varandra. Utvärderingsmodellen strider

därför mot likabehandlingsprincipen. Modellen kan därtill i praktiken komma att leda till att regleringen om onormalt låga anbud sätts ur spel.

EU-DOMSTOLEN

EU-domstolen har under juli och augusti 2022 meddelat [44 domar](#) som publicerats i rättsfallssamlingen, varav [en dom](#) från stora avdelningen. Ingen av de domar som meddelats rör mål där förhandsavgörande begärts av svensk domstol. Under samma period har generaladvokaterna lämnat [18 förslag](#) till avgöranden. [Ett av dessa förslag](#) rör Sverige i denna mening. [Pressmeddelanden](#) har lämnats angående ett antal av dessa avgöranden och förslag, men ofta även om annat av mer generellt intresse.

För närvarande är [fem mål](#) där svensk domstol begärt förhandsavgörande anhängiga vid EU-domstolen. Information om tre av dem återfinns i länken i föregående mening. Länken ger tillgång till begäran om förhandsavgörande i respektive mål eller till EUT-meddelandet om denna begäran. Av dessa framgår respektive domstols fråga eller frågor, och, i de fall som begäran finns tillgänglig, det resonemang som ligger till grund för begäran om förhandsavgörande. Hänskjutande domstolar är Svea hovrätt (Patent- och marknadsöverdomstolen), Högsta domstolen, Hovrätten för Nedre Norrland och Överklagandenämnden för studiestöd (ett mål vardera).

Vad gäller det fjärde anhängiga målet har begäran om förhandsavgörande gjorts av Förvaltningsrätten i Göteborg, Migrationsdomstolen, i dess mål UM 1982-22.

Frågorna avser det så kallade återvändandedirektivet, 2008/115/EG, och regleringen i 8 kap. 6 a § utlänningslagen. Nyhetsbrevet återkommer med mer information så snart det finns sådan fritt tillgänglig på internet.

Avgöranden i svenska mål

Förslag till avgöranden i svenska mål

[Intresseavvägning mellan skydd för personuppgifter och möjligheterna att föra god bevisning](#)

Generaladvokaten Tamara Čapeta har den 6 oktober 2022 lämnat förslag till avgörande i mål C-268/21, Norra Stockholm Bygg. Målet rör en begäran om förhandsavgörande från Högsta domstolen. Det rör **den eventuella tillämpningen av den allmänna dataskyddförordningen vid beslut om editionsplikt**.

Norra Stockholm Bygg AB (nedan kallat Fastec), som är klagande i det nationella målet, utförde en entreprenad för nybyggnad av ett kontorshus för Per Nycander AB (nedan kallat Nycander), som är motpart i det nationella målet. De som arbetade i entreprenaden registrerade sin närvaro i en elektronisk personalliggare för skattekontrolländamål. Personalliggaren tillhandahölls av Entral AB på uppdrag av Fastec. Bakgrunden till målet är en tvist om den ersättning som ska erläggas för utfört arbete. Nycander har **bestritt** Fastecs **betalningskrav** (som uppgår till drygt 2 miljoner kronor, vilket motsvarar ungefär 190 133 euro) med hänvisning till att Fastec inte har lagt ner all den tid på arbetet som Fastec begär ersättning för. **För att bevisa** att så är fallet har Nycander begärt att Entral ska **förete den personalliggare** som Entral fört för Fastecs räkning. Fastec har **motsatt** sig denna begäran och hävdar att

ett sådant **utlämnande skulle strida mot dataskyddsförordningen**, eftersom de begärda uppgifterna samlades in för ett annat ändamål och inte kan användas som bevisning i målet.

Tingsrätt och hovrätt biföll editionsyrkandet. HD ställde följande tolkningsfrågor:

1) Innefattar artikel 6.3 och 6.4 i [dataskyddsförordningen] krav också på nationell processrättslig lagstiftning om editionsplikt?

2) Om svaret på fråga 1 är ja, innebär [dataskyddsförordningen] att det vid bedömningen av frågan om edition ska beslutas rörande en handling med personuppgifter även ska tas hänsyn till de registrerades intressen? Ställer unionsrätten i så fall några krav på hur denna bedömning närmare ska göras? Generaladvokaten konstaterar inledningsvis att **dataskyddsförordningen inte undantar åtgärder som vidtas av nationella domstolar i tvistemål**. Att upprätta och föra den elektroniska personalliggaren innebär behandling av personuppgifter. På samma sätt utgör ett föreläggande om edition av sådana personuppgifter i ett tvistemål behandling av dessa uppgifter. Situationen i det nationella målet faller således inom det materiella tillämpningsområdet för dataskyddsförordningen.

Rättegångsbalkens regler utgör grunden för att anse nationella domstolars behandling av personuppgifter laglig. Både artikel 6.4 (som tillåter vidarebehandling för andra ändamål) och artikel 6.3 (som tillåter behandling av personuppgifter som ett led i myndighetsutövning) i dataskyddsförordningen förutsätter att det finns en rättslig grund för behandlingen i nationell rätt (eller unionsrätt). Dataskyddsförordningen kompletterar de nationella processrättsliga bestämmelserna, på så sätt att **förordningen kompletterar nationella bestämmelser i fall där den processuella verksamheten innefattar behandling av personuppgifter**. Artikel 6.3 och 6.4 i dataskyddsförordningen ställer därmed, enligt generaladvokaten, krav på nationell processrättslig lagstiftning om editionsplikt i fall där edition innebär behandling av personuppgifter. Nationell processrättslig lagstiftning får i sådana fall inte hindra att hänsyn tas till de registrerades intressen. Dessa intressen **säkerställs om nationella domstolar iakttar bestämmelserna i dataskyddsförordningen när de beslutar om edition** av skriftliga bevis i ett enskilt fall.

Hur ska då registrerades intressen beaktas när ett konkret beslut om edition ska fattas? Enligt artikel 6.4 i dataskyddsförordningen krävs att den nationella lagstiftning som vidarebehandlingen för ett annat ändamål grundar sig på utgör en **nödvändig och proportionerlig åtgärd** för att skydda något av de mål som avses i artikel 23.1 i dataskyddsförordningen, i detta fall skyddet av rättsväsendets oberoende och rättsliga åtgärder. Enligt artikel 6.3 i dataskyddsförordningen krävs dessutom att den behandling som utförs är **nödvändig som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning**. Denna proportionalitetsbedömning måste göras i varje enskilt fall, med beaktande av alla berörda intressen. De intressen som ligger till grund för editionsinstitutet är ett uttryck för rätten till ett effektivt rättsmedel (artikel 47 i stadgan). De registrerades intressen, som den rätten står i konflikt med, är ett uttryck för rätten till respekt för privatlivet och familjelivet (artikel 7 i stadgan) och rätten till skydd av personuppgifter (artikel 8 i stadgan). Det är dessa rättigheter som måste vägas mot varandra för att avgöra om är nödvändigt att besluta om edition av handlingar med personuppgifter.

Generaladvokaten ger mot den bakgrunden följande **anvisningar** för denna intresseavvägning. Till att börja med **kan det alltid antas att registrerade som inte har gett sitt samtycke till behandlingen har ett intresse av att begränsa behandlingen** av deras personuppgifter. Detta är således alltid utgångspunkten för den nationella domstolens bedömning: att förklara varför ingreppet i detta intresse är motiverat. **Principen om uppgiftsminimering** i artikel 5.1 c i dataskyddsförordningen innebär att **personuppgifter ska vara adekvata, relevanta och inte för omfattande** i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas. Den nationella domstolen måste avgöra huruvida alla eller endast vissa uppgifter i personalliggaren behövs för bevisändamål. Om det finns andra sätt att bevisa samma sakförhållande, kräver principen om uppgiftsminimering att de sätten ska användas. Därutöver kräver **öppenhetsprincipen** att den nationella domstolen **tydligt motiverar sitt beslut** att meddela editionsföreläggande avseende en skriftlig handling med personuppgifter, bland annat genom att ange hur avvägningen av parternas olika intressen och argument i fråga om editionen har gjorts.

Generaladvokaten föreslår att domstolen lämnar följande svar på HD:s frågor:

- Artikel 6.3 och 6.4 i dataskyddsförordningen ställer krav på nationell processrättslig lagstiftning om editionsplikt i fall där edition innebär behandling av personuppgifter. Nationell processrättslig lagstiftning får i sådana fall inte hindra att hänsyn tas till de registrerades intressen. Dessa intressen säkerställs om nationella domstolar iakttar bestämmelserna i dataskyddsförordningen när de beslutar om edition av skriftliga bevis i ett enskilt fall.
- Vid bedömningen av frågan huruvida edition som innefattar behandling av personuppgifter ska beslutas i tvistemål ska den nationella domstolen göra en proportionalitetsbedömning som tar hänsyn till intressena hos de registrerade vars personuppgifter ska behandlas och väga dem mot parternas intresse av att föra bevisning. Denna proportionalitetsbedömning ska göras med ledning av de principer som anges i artikel 5 i dataskyddsförordningen, däribland principen om uppgiftsminimering.

Institutionell rätt och allmänna principer

Processrätt

Skatterätt

Konkurrensrätt m.m.

Inre marknaden och fri rörlighet

Arbetstagare i bemanningsföretag omfattades mellan uppdragen av socialförsäkringslagstiftningen i bosättningsmedlemsstaten

EU-domstolen, andra avdelningen, har i dom den 13 oktober 2022 i mål C-713/20, Raad van bestuur van de Sociale verzekeringbank, prövat en begäran om förhandsavgörande från Centrale Raad van Beroep (Appellationsdomstolen för mål som rör social trygghet och offentliganställda, Nederländerna) angående tolkningen av artikel 11.3 a och 11.3 e i förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen. Begäran har framställts i två mål mellan, i det första målet, Raad van bestuur van de Sociale verzekeringbank (styrelsen för socialförsäkringsmyndigheten, Nederländerna) (nedan kallad SVB) och X och, i det andra målet, Y och SVB. Målen rör SVB:s beslut att inte bevilja X och Y sociala förmåner enligt det nederländska systemet för social trygghet.

X, som är nederländsk medborgare och bosatt i Tyskland, började 2013 att utöva avlönad verksamhet i Nederländerna via ett bemanningsföretag. I det avtal om personaluthyrning som ingicks med företaget angavs att anställningsförhållandet skulle inledas vid den tidpunkt då uppdraget faktiskt påbörjades och att det skulle upphöra automatiskt, på kundföretagets begäran, när uppdraget avslutades. Inom ramen för detta avtal innehade X flera bemanningsuppdrag med mellanliggande perioder utan uppdrag, varav den längsta sträckte sig från den 19 oktober 2013 till den 30 mars 2014 och de kortaste varade mellan den 20 och den 25 september 2014 och mellan den 23 och den 28 januari 2015. Under dessa perioder utförde X volontärarbete i Nederländerna och utförde även oavlönat arbete i familjen. Hon utförde även hushållsarbete hos sina söner, för vilket hon erhöll en mycket låg lön. Genom beslut av den 6 juli 2015 översände SVB, på X:s begäran, en förteckning över hennes rätt till ålderspension enligt den nederländska pensionslagstiftningen, av vilken det framgår att hon den 30 januari 2015 hade intjänat 82 procent av den fullständiga ålderspensionen. SVB ansåg att X, då hon var bosatt i Tyskland, endast var försäkrad enligt det nederländska socialförsäkringssystemet under de perioder då hon faktiskt hade arbetat för bemanningsföretaget i Nederländerna, men inte under perioder mellan dessa bemanningsuppdrag.

Y, som är polsk medborgare och bosatt med sin familj i Polen, började 2007 att arbeta som anställd i Nederländerna via ett bemanningsföretag med vilket Y ingick på varandra följande anställningsavtal, med flera mellanliggande perioder utan anställning. Den 20 juli 2015 ingick Y ett avtal om visstidsanställning på åtta månader med nämnda företag. I avtalet angavs att Y, om arbetet i kundföretaget upphörde, under anställningsavtalets giltighetstid skulle vara tvungen att acceptera ett lämpligt arbete och att anställningsavtalet skulle upphöra om Y nekade eller inte längre önskade arbeta. Eftersom sistnämnda fall förelåg upphörde avtalet att gälla den 31 december 2015. Y, som inte hade arbetat mellan den 1 januari och den 7 februari 2016, ingick den 8 februari 2016 ett nytt anställningsavtal med samma företag. Genom beslut av den 29 mars 2016 informerade SVB Y om att han inte hade rätt till barnbidrag enligt det nederländska socialförsäkringssystemet för januari och februari 2016, eftersom han inte förvärvsarbetade i Nederländerna den första arbetsdagen i var och en av dessa månader.

Såväl X som Y förde talan mot besluten i mål som kom att hamna i den hänskjutande domstolen. Förhandsavgörande begärdes.

EU-domstolen fann att den hänskjutande domstolens frågor avsåg att ge klarhet i **huruvida artikel 11.3 a och 11.3 e i förordning nr 883/2004 ska tolkas så, att en person som är bosatt i en medlemsstat och som genom ett bemanningsföretag som är etablerat i en annan medlemsstat utför bemanningsuppdrag i sistnämnda medlemsstat omfattas av den nationella lagstiftningen i anställningsmedlemsstaten under perioder mellan bemanningsuppdragen, eller om en sådan person under dessa perioder omfattas av lagstiftningen i bosättningsmedlemsstaten.**

EU-domstolen framhöll inledningsvis att förordning nr 883/2004 i detta avseende syftar till att arbetstagare som flyttar inom unionen endast ska omfattas av en enda medlemsstats system för social trygghet, för att undvika situationer där flera nationella lagstiftningar är tillämpliga samtidigt och de komplikationer som kan följa härav. I detta syfte uppställs i artikel 11.3 a i förordning nr 883/2004 principen att en person som är anställd eller bedriver verksamhet som egenföretagare i en medlemsstat ska omfattas av den medlemsstatens lagstiftning om social trygghet. Ett anställningsförhållande saknar betydelse endast för det undantagsfall som avses i artikel 11.2 i förordning nr 883/2004, enligt vilken personer som är anställda eller egenföretagare jämföras med personer som erhåller en kontantförmån med anledning av eller till följd av denna verksamhet. I förevarande fall framgår det av beslutet om hänskjutande att X och Y, under perioder mellan sina bemanningsuppdrag, inte åtnjöt de förmåner som avses i artikel 11.2 i förordning nr 883/2004. Det ska således fastställas huruvida X och Y under dessa perioder ska anses ha varit anställda eller egenföretagare i den mening som avses i artikel 11.3 a i förordning nr 883/2004.

Begreppet "arbete som anställd" i artikel 1 a i förordning nr 883/2004 definieras som en verksamhet eller en likvärdig situation som betraktas som sådan vid tillämpningen av lagstiftningen om social trygghet i den medlemsstat där arbetet utförs eller denna situation råder. I förevarande fall framgår det av handlingarna i målet att X utövade sin verksamhet på grundval av ett tidsbegränsat avtal om personaluthyrning, vilket innehöll en klausul enligt vilken anställningsförhållandet inleddes när verksamheten faktiskt påbörjades och upphörde när nämnda verksamhet upphörde. Härav följer att **det under perioder mellan bemanningsuppdragen inte fanns något anställningsförhållande** mellan X och bemanningsföretaget. Vad gäller Y framgår det av beslutet om hänskjutande att Y arbetade för ett bemanningsföretag genom ett tidsbegränsat avtal om personaluthyrning som inleddes den 20 juli 2015 och löpte ut den 31 december 2015 och att han ingick ett nytt anställningsavtal med detta företag som började den 8 februari 2016. Under perioden mellan dessa två avtal, det vill säga från den 1 januari till den 7 februari 2016, hade anställningsförhållandet mellan Y och bemanningsföretaget upphört. Av detta följer att **X och Y, i perioder mellan deras bemanningsuppdrag, varken var anställda eller befann sig i en likvärdig situation i den mening som avses i den nederländska lagstiftningen eftersom deras yrkesverksamhet upphört under dessa perioder. Följaktligen omfattades de inte av tillämpningsområdet för artikel 11.3 a i förordning nr 883/2004, varför de inte omfattades av den nederländska lagstiftningen.**

Tolkningsfrågan besvarades på följande sätt:

Artikel 11.3 a och 11.3 e i förordning nr 883/2004 ska tolkas så, att en person som är bosatt i en medlemsstat och som genom ett bemanningsföretag som är etablerat i en annan medlemsstat utför bemanningsuppdrag i sistnämnda medlemsstat **under perioder mellan bemanningsuppdragen omfattas av den nationella lagstiftningen i bosättningsmedlemsstaten**, om anställningsförhållandet upphör under dessa perioder enligt anställningsavtalet med bemanningsföretaget.

Inrikes och rättsligt samarbete

[Arbetstagare fick väcka talan på arbetsorten mot person som garanterat anställningsavtalets fullgörande](#)

EU-domstolen, tredje avdelningen, har i dom den 20 oktober 2022 i mål C-604/20, ROI Land Investments, prövat en begäran om förhandsavgörande från Bundesarbeitsgericht (Federala arbetsdomstolen, Tyskland) angående tolkningen av artiklarna 6.1, 17.1, 21.1 b i och 21.2 i förordning (EU) nr 1215/2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område och artikel 6.1 i förordning (EG) nr 593/2008 (Rom I-förordningen). Begäran har framställts i ett mål mellan ROI Land Investments Ltd (nedan kallat ROI Land) och FD angående vägran av ROI Land – som enligt ett garantiåtagande till förmån för FD är ansvarigt för fullgörandet av de skyldigheter som följer av ett anställningsavtal, som ingåtts mellan FD och ett dotterbolag till ROI Land – att betala de fordringar som grundas på sistnämnda avtal.

ROI Land, ett bolag med hemvist i Kanada, bedriver verksamhet inom fastighetssektorn. FD, bosatt i Tyskland, arbetade för ROI Land sedan september 2015 som "Deputy vice president investors relations" (ställföreträdande vice president för relationer med investerare). Eftersom FD och ROI Land beslutade att "överföra" deras avtalsförhållande till ett ännu ej bildat schweiziskt bolag, kom de i november 2015 överens om att anställningsavtalet mellan dem skulle sägas upp med retroaktiv verkan. Den 14 januari 2016 bildades bolaget R Swiss AG enligt schweizisk rätt. ROI Land är moderbolag i denna nya struktur. Den 12 februari 2016 ingick FD ett skriftligt anställningsavtal med R Swiss. Samma dag undertecknade FD och ROI Land en överenskommelse enligt vilken ROI Land i förhållande till FD var direkt ansvarigt för fullgörandet av de skyldigheter som följer av det anställningsavtal som ingåtts med R Swiss (nedan kallat garantiåtagandet).

Den 11 juli 2016 sade R Swiss upp FD. FD bestred uppsägningen vid Arbeitsgericht Stuttgart (Arbetsdomstolen i Stuttgart, Tyskland), inom vars domkrets FD vanligtvis utförde sitt arbete, nämligen i Stuttgart (Tyskland). Nämnda domstol fastställde att uppsägningen var ogiltig genom dom av den 2 november 2016, som vunnit laga kraft. Samma domstol förpliktade dessutom R Swiss att utge kapitalbelopp till FD. R Swiss rättade sig inte efter denna dom. I början av mars 2017 inleddes ett konkursförfarande mot R Swiss enligt schweizisk rätt, vilket emellertid vilandeförklarades på grund av att det saknades tillgångar. FD väckte då en annan talan vid tyska domstolar, med yrkande om att R Swiss skulle förpliktas betala bl.a. de belopp som fastställts i domen den 2 november 2016. Till stöd för den talan åberopade FD garantiåtagandet. Underinstanserna kom till olika resultat i sin bedömning av huruvida de var behöriga att pröva målet, vilket är den fråga som den hänskjutande domstolen nu har att pröva. Förhandsavgörande begärdes.

EU-domstolen lämnade följande svar på tolkningsfrågorna:

- Artikel 21.1 b i och 21.2 i förordning nr 1215/2012 ska tolkas på så sätt **att en arbetstagare, vid domstolen för den ort där eller varifrån arbetstagaren vanligtvis utförde sitt arbete senast, får väcka talan mot en person** – oavsett om denna har hemvist eller inte i en medlemsstat – med vilken arbetstagaren inte är bunden genom ett formellt anställningsavtal, men **som, enligt ett garantiåtagande** som varit ett villkor för att anställningsavtalet skulle ingås med tredje man, **i förhållande till arbetstagaren är direkt ansvarig för fullgörandet av den tredje mannens skyldigheter**, under förutsättning att det finns ett hierarkiskt förhållande mellan denna person och arbetstagaren.
- Artikel 6.1 i förordning nr 1215/2012 ska tolkas på så sätt att förbehållet avseende tillämpningen av artikel 21.2 i denna förordning utesluter att en domstol i en medlemsstat kan grunda sig på reglerna om domstols behörighet i denna stat när villkoren för att tillämpa denna artikel 21.2 är uppfyllda, även om dessa regler skulle vara förmånligare för arbetstagaren. När villkoren för att tillämpa nämnda artikel 21.2 eller någon av de övriga bestämmelser som anges i artikel 6.1 i nämnda förordning inte är uppfyllda, står det däremot en sådan domstol fritt, enligt sistnämnda bestämmelse, att tillämpa nämnda regler för att fastställa domstols behörighet.
- Artikel 17.1 i förordning nr 1215/2012 och artikel 6.1 i Rom I-förordningen ska tolkas på så sätt att begreppen "affärsverksamhet eller yrkesverksamhet" respektive "näringsverksamhet" inte bara omfattar verksamhet som egenföretagare utan även avlönat arbete. En överenskommelse mellan arbetstagaren och en person som är tredje man i förhållande till den arbetsgivare som nämns i anställningsavtalet, enligt vilken denna person är direkt ansvarig i förhållande till arbetstagaren för fullgörandet av arbetsgivarens skyldigheter enligt anställningsavtalet, utgör inte ett avtal som har ingåtts utanför och oberoende av all slags affärs-, yrkes- eller näringsverksamhet och oberoende av sådana ändamål vid tillämpningen av dessa bestämmelser.

Informationssamhället

I det uppmärksammade målet C-470/21, La Quadrature du Net m.fl. (Personuppgifter och bekämpande av upphovsrättsintrång) har generaladvokaten Maciej Szpunar föreslagit att domstolen ska fastslå att en nationell myndighet måste kunna få tillgång till de uppgifter om användares fysiska identitet som är kopplade till IP-adresser, när dessa uppgifter är den enda utredningsmetod som gör det möjligt att identifiera innehavare av sådana adresser som är misstänkta för upphovsrättsintrång på internet. Målet utgör en vidareutveckling av den rättspraxis som fastslagits i bl.a. Tele2-domen, som tidigare rapporterats i Nyhetsbrevet. [Pressmeddelande](#) har lämnats.

[Tillåtet upprätta en testdatabas för funktionskontroll av kunddatabas som hackats](#)

EU-domstolen, första avdelningen, har i dom den 20 oktober 2022 i mål C-77/21, Digi, prövat en begäran om förhandsavgörande från Fővárosi Törvényszék

(Överdomstolen för Budapests stad, Ungern) angående tolkningen av artikel 5.1 b och e i förordning (EU) 2016/679, den allmänna dataskyddsförordningen. Denna begäran har framställts i ett mål mellan Digi, som är en av de största leverantörerna av internet- och televisionstjänster i Ungern, och den ungerska tillsynsmyndigheten för dataskydd och informationsfrihet, angående en personuppgiftsincident avseende personuppgifter i en av Digis databaser.

Digi är en av de största leverantörerna av internet- och televisionstjänster i Ungern. Till följd av ett tekniskt fel som påverkat funktionen hos en server upprättade Digi en så kallad testdatabas. Till denna databas kopierades Digis personuppgifter om cirka en tredjedel av bolagets privatkunder, vilka fanns lagrade i en annan databas som man kunde få tillgång till via en webbplats, och som innehöll uppdaterade uppgifter om de personer som hade anmält sig för att ta emot Digis nyhetsbrev för direktmarknadsföring, samt uppgifter om systemadministratören med tillgång till webbplatsens gränssnitt. Digi fick information om att en "etisk hackare" hade fått tillgång till bolagets personuppgifter avseende cirka 322 000 personer. Digi mottog denna information från den etiska hackaren själv som, såsom bevis, lämnade ut en rad från testdatabasen till Digi. Digi åtgärdade de säkerhetsbrister som hade möjliggjort denna tillgång och ingick en överenskommelse om konfidentialitet med hackaren, som också erhöll en belöning från Digi. Efter att ha raderat testdatabasen underrättade Digi tillsynsmyndigheten om personuppgiftsincidenten, varvid tillsynsmyndigheten inledde en utredning.

Tillsynsmyndigheten bland annat fast att Digi hade åsidosatt artikel 5.1 b och e i förordning 2016/679, genom att inte omedelbart ha raderat testdatabasen efter att ha utfört nödvändiga tester och åtgärdat säkerhetsbristerna, vilket innebar att ett stort antal personuppgifter hade lagrats i denna databas utan något ändamål under nästan 18 månader, i ett register som gjorde det möjligt att identifiera de registrerade personerna, och bestämde påföljden till böter. Digi bestred lagenligheten av detta beslut vid den hänskjutande domstolen, som begärde förhandsavgörande.

EU-domstolen fann att de ställda tolkningsfrågorna avsåg att ge klarhet i

- huruvida artikel 5.1 b i förordning 2016/679 ska tolkas så, att den princip om ändamålsbegränsning som föreskrivs i denna bestämmelse utgör hinder mot att den personuppgiftsansvarige – i en databas som skapats för att utföra tester och åtgärda fel – registrerar och lagrar personuppgifter som tidigare samlats in och lagrats i en annan databas och
- huruvida artikel 5.1 e i förordning 2016/679 ska tolkas så, att den princip om lagringsminimering som föreskrivs i denna bestämmelse utgör hinder mot att den personuppgiftsansvarige – i en databas som skapats för att utföra tester och åtgärda fel – under längre tid än vad som krävs för att utföra dessa tester och åtgärda dessa fel, lagrar personuppgifter som tidigare samlats in för andra ändamål.

Beträffande den första frågan framhöll EU-domstolen att artikel 5.1 b i förordningen, där **principen om ändamålsbegränsning** stadfästs, innebär att personuppgifter ska samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål, och **inte senare behandlas på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål**. I målet framgår det att de personuppgifter som är aktuella i det nationella målet samlades in för att Digi skulle kunna ingå och fullgöra abonnemangsavtal med sina kunder, i enlighet med artikel 6.1 b i förordning 2016/679. Vad gäller **kravet på att personuppgifter inte får**

bli föremål för senare behandling som är oförenlig med dessa ändamål ska det påpekas att den omständigheten att den personuppgiftsansvarige, i en nyskapad databas, registrerar och lagrar personuppgifter som redan förekommer i en annan databas **utgör en ”senare behandling”** av dessa uppgifter. Artikel 5.1 b i förordning 2016/679 anger inte under vilka omständigheter en senare behandling av personuppgifter kan anses vara förenlig med ändamålen med den ursprungliga insamlingen av dessa uppgifter. Om artikel 5.1 b, artikel 6.1 a och artikel 6.4 i förordning 2016/679 betraktas gemensamt framgår det emellertid att frågan huruvida den senare behandlingen av personuppgifter är förenlig med de ändamål för vilka uppgifterna ursprungligen samlades in endast uppkommer för det fall att ändamålen med den senare behandlingen inte är identiska med ändamålen med den ursprungliga insamlingen. Det **ankommer därför på den nationella domstolen** att fastställa såväl ändamålen med den ursprungliga insamlingen av personuppgifter som ändamålen med den senare behandlingen av dessa uppgifter och, för det fall att ändamålen med den senare behandlingen skiljer sig från ändamålen med insamlingen, att kontrollera huruvida den senare behandlingen av uppgifterna är förenlig med ändamålen med den ursprungliga insamlingen.

EU-domstolen framhöll emellertid att Digi skapade testdatabasen för att kunna utföra tester och åtgärda fel, vilket innebär att det är mot bakgrund av dessa ändamål som den hänskjutande domstolen ska bedöma huruvida den senare behandlingen är förenlig med ändamålen med den ursprungliga insamlingen, bestående i att ingå och fullgöra abonnemangsavtal, och att genomförandet av tester och åtgärdandet av fel som påverkar databasen med abonnenternas uppgifter **har ett konkret samband med fullgörandet av privatkundernas abonnemangsavtal**, eftersom sådana fel kan äventyra tillhandahållandet av de avtalade tjänsterna, för vilka uppgifterna ursprungligen samlades in.

Vad gäller **den andra frågan** framhöll EU-domstolen att enligt artikel 5.1 e i förordning 2016/679 får personuppgifter inte förvaras i en form som möjliggör identifiering av den registrerade **under en längre tid än vad som är nödvändigt** för de ändamål för vilka personuppgifterna behandlas.

Tolkningsfrågorna besvarades på följande sätt:

- Artikel 5.1 b i förordning 2016/679 ska tolkas så, att den princip om ändamålsbegränsning som föreskrivs i denna bestämmelse inte utgör hinder mot att den personuppgiftsansvarige – i en databas som skapats för att utföra tester och åtgärda fel – registrerar och lagrar personuppgifter som tidigare samlats in och lagrats i en annan databas, förutsatt att en sådan senare behandling är förenlig med de särskilda ändamål för vilka personuppgifterna ursprungligen samlades in, vilket ska avgöras mot bakgrund av de kriterier som anges i artikel 6.4 i nämnda förordning.
- Artikel 5.1 e i förordning 2016/679 ska tolkas så, att den princip om lagringsminimering som föreskrivs i denna bestämmelse utgör hinder mot att den personuppgiftsansvarige – i en databas som skapats för att utföra tester och åtgärda fel – under längre tid än vad som krävs för att utföra dessa tester och åtgärda dessa fel, lagrar personuppgifter som tidigare samlats in för andra ändamål.

Personuppgiftsansvarig skyldig att vidta rimliga åtgärder för att informera sökmotorleverantörer om en begäran om radering av abonnentuppgifter

EU-domstolen, fjärde avdelningen, har i dom den 27 oktober 2022 i mål C-129/21, Proximus, prövat en begäran om förhandsavgörande från Hof van beroep te Brussel (Appellationsdomstolen i Bryssel, Belgien) angående tolkningen av artikel 12.2 jämförd med artikel 2 andra stycket f i direktiv 2002/58/EG om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation (direktiv om integritet och elektronisk kommunikation) och av artiklarna 5.2, 17, 24 och 95 i förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning). Begäran har framställts i ett mål mellan det delvis offentligägda belgiska bolaget Proximus NV och den belgiska dataskyddsmyndigheten. Målet rör ett beslut som fattats av dataskyddsmyndighetens tvistlösningsorgan om att vidta sanktionsåtgärder mot Proximus samt påföra företaget en sanktionsavgift på 20 000 euro för åsidosättande av flera bestämmelser i allmänna dataskyddsförordningen.

Proximus, som är leverantör av telekommunikationstjänster i Belgien, tillhandahåller även allmänheten telefonkataloger och nummerupplysnings tjänster i enlighet med bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation. Dessa abonnentförteckningar innehåller kontaktuppgifter för abonnenterna hos de olika leverantörerna av allmänt tillgängliga telefonitjänster (nedan kallade operatörerna). Det finns även andra förteckningar som publiceras av tredje parter. Operatörerna förser regelbundet Proximus med kontaktuppgifter beträffande sina abonnenter, med undantag för uppgifter om de abonnenter som uttryckt att de inte önskar finnas med i de abonnentförteckningar som ges ut av Proximus. Klaganden är abonnent hos Telenet, en operatör för telefonitjänster som är verksam på den belgiska marknaden. Telenet tillhandahåller inte några abonnentförteckningar men skickar vidare sina abonnenters kontaktuppgifter till leverantörer av abonnentförteckningar, däribland Proximus. Klaganden uppmanade Proximus att inte låta dess kontaktuppgifter figurera i de abonnentförteckningar som ges ut såväl av Proximus som av tredje man. Efter denna begäran ändrade Proximus abonnentens status i sitt datasystem så att abonnentens uppgifter inte längre skulle offentliggöras. Proximus erhöll därefter en rutinmässig uppdatering av abonnentuppgifter från Telenet. Uppdateringen innehöll nya uppgifter om den berörda abonnenten, vilka inte betecknades som konfidentiella. Dessa uppgifter genomgick en automatisk behandling hos Proximus och registrerades på ett sådant sätt att de på nytt figurerade i Proximus abonnentförteckningar. Efter att abonnenten konstaterat att dennes telefonnummer hade tagits med i de abonnentförteckningar som sammanställts av Proximus och tredje man bad abonnenten än en gång Proximus om att inte låta dessa uppgifter figurera i förteckningarna. Proximus svarade samma dag klaganden att man hade tagit bort abonnentens uppgifter ur abonnentförteckningarna och kontaktat Google för att få de relevanta länkarna till Proximus webbplats borttagna. Proximus informerade också abonnenten om att man hade vidarebefordrat abonnentens uppgifter till andra leverantörer av abonnentförteckningar och att dessa leverantörer genom de månatliga uppdateringarna hade informerats om klagandens begäran. Samtidigt lämnade abonnenten in ett klagomål till dataskyddsmyndigheten mot Proximus och gjorde

gällande att dennes telefonnummer figurerade i vissa av dessa abonnentförteckningar, trots abonnentens begäran om att dennes kontaktuppgifter inte skulle visas där.

Twistlösningsorganet fattade, efter ett kontradiktoriskt förfarande, ett beslut genom vilket det vidtog sanktionsåtgärder mot Proximus och påförde företaget en sanktionsavgift på 20 000 euro för att ha åsidosatt bland annat artikel 6 jämförd med artikel 7 i allmänna dataskyddsförordningen, samt artikel 5.2 jämförd med artikel 24 i samma förordning. I synnerhet ålades Proximus att vidta lämpliga och omedelbara åtgärder med anledning av att den berörda abonnenten hade dragit tillbaka sitt samtycke och att tillmötesgå abonnentens begäran om att utöva sin rätt att få sina uppgifter raderade. Den ålade därefter Proximus att vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att försäkra sig om att företagets behandling av personuppgifter skedde i enlighet med bestämmelserna i allmänna dataskyddsförordningen. Slutligen ålades Proximus att upphöra med att olagligen överföra dessa uppgifter till andra leverantörer av abonnentförteckningar. Beslutet överklagades till den hänskjutande domstolen, som begärde förhandsavgörande. EU-domstolen besvarade de fyra tolkningsfrågor som ställdes på följande sätt:

- Artikel 12.2 i direktiv 2002/58 jämförd med artikel 2 andra stycket f i samma direktiv och med artikel 95 i allmänna dataskyddsförordningen, ska tolkas så, att för att personuppgifter avseende en telefonioperatörs abonnent ska få figurera i abonnentförteckningar som offentliggörs av någon annan än denna operatör måste abonnenten lämna ett "samtycke", i den mening som avses i artikel 4 led 11 i allmänna dataskyddsförordningen, antingen till operatören eller till denna andra leverantör av abonnentförteckningar.
- Artikel 17 i allmänna dataskyddsförordningen ska tolkas så, att en abonnents begäran om att hans eller hennes personuppgifter ska tas bort ur abonnentförteckningar utgör ett utövande av "rätten till radering" i den mening som avses i denna artikel.
- Artiklarna 5.2 och 24 i allmänna dataskyddsförordningen ska tolkas så, att en nationell tillsynsmyndighet kan kräva att en leverantör av abonnentförteckningar, i egenskap av personuppgiftsansvarig, ska vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att informera andra personuppgiftsansvariga – en operatör av telefonitjänster från vilken leverantören har erhållit abonnentens personuppgifter och övriga leverantörer av abonnentförteckningar till vilka leverantören i fråga själv har överfört dessa uppgifter – när abonnenten har återkallat sitt samtycke.
- Artikel 17.2 i allmänna dataskyddsförordningen ska tolkas så, att den inte hindrar att en nationell tillsynsmyndighet ålägger en leverantör av abonnentförteckningar, som av en telefonioperatörs abonnent har ombetts att inte längre offentliggöra abonnentens personuppgifter, att vidta "rimliga åtgärder", i den mening som avses i denna bestämmelse, för att informera sökmotorleverantörerna om denna begäran om radering av uppgifter.

[Pressmeddelande på engelska](#) har lämnats.

Arbetsrätt

Ombildning av nationellt bolag till europabolag får inte leda till att fackföreningarnas medbestämmande i fråga om tillsynsrådets sammansättning minskar

EU-domstolen, stora avdelningen, har i dom den 18 oktober 2022 i mål C-677/20, IG Metall, prövat en begäran om förhandsavgörande från Bundesarbeitsgericht (Federala arbetsdomstolen, Tyskland) angående tolkningen av artikel 4.4 i direktiv 2001/86/EG om komplettering av stadgan för europabolag vad gäller arbetstagarinflytande. Begäran har framställts i ett mål mellan Industriegewerkschaft Metall (IG Metall) och ver.di – Vereinte Dienstleistungsgewerkschaft (två arbetstagarorganisationer), å ena sidan, och SAP SE (ett europabolag (SE-bolag)) och SE-Betriebsrat der SAP SE (SAP:s koncernråd), å andra sidan, rörande avtalet om en ordning för arbetstagarinflytande i SAP.

Innan SAP ombildades till SE-bolag hade det den rättsliga formen av ett aktiebolag bildat enligt tysk rätt, och det hade, i enlighet med nationell lagstiftning, ett tillsynsråd bestående av åtta ledamöter som företrädde aktieägarna och åtta ledamöter som företrädde arbetstagarna, varav sex var anställda i företaget och två var fackliga representanter. De två fackliga representanterna hade, i enlighet med 16 § punkt 2 MitbestG, föreslagits av de fackföreningar som var representerade i den koncern som SAP ingår i och hade valts separat, i en annan omröstning än den som hade genomförts för val av de sex andra medlemmarna i tillsynsrådet som representerar arbetstagarna. Sedan SAP år 2014 ombildades till SE-bolag har det ett tillsynsråd bestående av 18 ledamöter. Enligt avtalet om en ordning för arbetstagarinflytande i SAP, som ingicks mellan SAP och det särskilda förhandlingsorgan som hade inrättats inom detta bolag (nedan kallat avtalet om inflytande), är nio av ledamöterna i tillsynsrådet arbetstagarrepresentanter. I avtalet om inflytande föreskrivs bland annat hur arbetstagarrepresentanterna ska utses och det anges i detta hänseende att de fackföreningar som är representerade i den koncern som SAP ingår i har ensamrätt att föreslå kandidater för en del av platserna för arbetstagarrepresentanter som är anställda i Tyskland. Dessa kandidater väljs separat i en annan omröstning än den genom vilka övriga arbetstagarrepresentanter väljs. Avtalet om inflytande innehåller även bestämmelser om inrättandet av ett tillsynsråd som är minskat till tolv ledamöter (nedan kallat det reducerade tillsynsrådet), varav sex är arbetstagarrepresentanter. Arbetstagarrepresentanterna på de första fyra platserna, som tilldelats Förbundsrepubliken Tyskland, väljs av de arbetstagare som är anställda i Tyskland. De fackföreningar som är representerade i den koncern som SAP ingår i får föreslå kandidater till en del av de platser som tilldelats Förbundsrepubliken Tyskland, dock utan att dessa kandidater väljs separat, i en annan omröstning än den genom vilka övriga arbetstagarrepresentanter väljs.

Klagandena i målet vid den nationella domstolen bestred utan framgång, såväl i första instans som i överklagandet, bestämmelserna i avtalet om inflytande om utnämnan- de av arbetstagarrepresentanter i det reducerade tillsynsrådet. De överklagade därefter till Bundesarbeitsgericht (Federala arbetsdomstolen, Tyskland) och gjorde gällande att nämnda bestämmelser strider mot 21 § punkt 6 i SEBG och därför ska **ogiltigförklaras**. Detta **då bestämmelserna i fråga inte föreskriver att fackföreningarna har en exklusiv förslagsrätt**, det vill säga en rätt som garanteras genom en separat omröstning, **med avseende på ett visst antal**

arbetstagarrepresentanter i det reducerade tillsynsrådet. SAP har för sin del gjort gällande att den exklusiva rätt för fackföreningar att föreslå kandidater till valet av arbetstagarrepresentanter i det reducerade tillsynsrådet som föreskrivs i 7 § punkt 2 MitbestG, jämförd med 16 § punkt 2 i samma lag, inte omfattas av 21 § punkt 6 SEBG. Förhandsavgörande begärdes.

EU-domstolen besvarade tolkningsfrågan på följande sätt:

Artikel 4.4 i direktiv 2001/86 ska tolkas så, att **avtalet** om en ordning för arbetstagarinflytande som är tillämpligt på ett europabolag (SE-bolag) som bildats genom ombildning, som avses i denna bestämmelse, **ska föreskriva att en viss andel kandidater vilka föreslagits av fackföreningarna till arbetstagarrepresentanter i SE-bolagets tillsynsråd ska väljas i en separat omröstning, när en sådan separat omröstning föreskrivs i tillämplig nationell rätt med avseende på sammansättningen av tillsynsrådet** för det bolag som ska ombildas till SE-bolag. I samband med detta val ska **arbetstagare** i detta SE-bolag, dess dotterbolag och driftsenheter samt de fackföreningar som är representerade i SE-bolaget **behandlas lika**.

[Pressmeddelande](#) har lämnats.

[Inte diskriminerande att helt förbjuda alla anställdas bruk av religiösa, filosofiska eller politiska symboler eller klädesplagg](#)

EU-domstolen, andra avdelningen, har i dom den 13 oktober 2022 i mål C-344/20, S.C.R.L., prövat en begäran om förhandsavgörande från tribunal du travail francophone de Bryssel (Franskspråkiga arbetsdomstolen i Bryssel, Belgien) angående tolkningen av artiklarna 1, 2.2 a och 8.1 i direktiv 2000/78/EG om inrättande av en allmän ram för likabehandling i arbetslivet. Begäran har framställts i ett mål mellan L.F., klagande i det nationella målet, och S.C.R.L., svarande i samma mål. S.C.R.L. är ett kooperativt bolag med begränsat ansvar vars huvudsakliga verksamhet består i att hyra ut och förvalta subventionerade bostäder. Målet rör S.C.R.L.:s underlåtenhet att besvara en spontan ansökan från klaganden om att få göra en praktikperiod hos bolaget med motiveringen att hon vägrat att iakttä S.C.R.L.:s förbud för anställda att – bland annat genom sin klädsel – uttrycka sin religiösa, filosofiska eller politiska övertygelse.

Klaganden i det nationella målet, som är muslim och bär muslimsk huvudduk, ansökte om en obetald praktikplats på sex veckor hos S.C.R.L. Praktiken var en del av hennes yrkesutbildning i kontorsautomation. Hon bjöds in till en intervju med ansvariga för S.C.R.L. Efter intervjun uppgav sig de sistnämnda ha fått ett positivt intryck av hennes ansökan och frågade om hon kunde tänka sig att rätta sig efter den neutralitetspolicy som gällde inom S.C.R.L. Neutralitetspolicyen finns inskriven i artikel 46 i S.C.R.L.:s anställningsvillkor, i vilken det föreskrivs att "arbetstagare förbinder sig att respektera företagets strikta neutralitetspolicy" och att arbetstagarna "därför ska se till att inte på något sätt ge uttryck för sina religiösa, filosofiska eller politiska övertygelser, oavsett vilka dessa övertygelser är, vare sig i ord, genom klädsel eller på annat sätt". Klaganden i det nationella målet svarade ansvariga för S.C.R.L. att hon vägrade att ta av sig sin huvudduk för att efterkomma denna neutralitetspolicy. Då hennes ansökan inte besvarades ansökte hon på nytt om praktiktjänstgöring hos S.C.R.L. och föreslog att hon kunde bära en annan typ av huvudbonad. Som svar på denna förnyade ansökan informerade emellertid S.C.R.L. henne om att hon inte

kunde erbjudas en praktikplats eftersom det inte var tillåtet att bära någon som helst huvudbonad i deras lokaler, oavsett om det rörde sig om en keps, en mössa eller en huvudduk.

Efter att ha gjort en anmälan om diskriminering till det oberoende offentliga organ som ansvarar för bekämpning av diskriminering och efter en skriftväxling mellan detta organ och S.C.R.L., väckte klaganden i det nationella målet talan om förbuds föreläggande vid den hänskjutande domstolen i maj 2019. Genom sin talan invände hon mot beslutet att inte erbjuda henne en praktikplats, vilket hon anser vara direkt eller indirekt grundat på hennes religiösa övertygelse och har yrkat fastställande av att S.C.R.L. har åsidosatt bland annat bestämmelserna i lagen om förbud mot diskriminering. Förhandsavgörande begärdes beträffande ett antal frågor, varav en refereras här.

EU-domstolen fann att den hänskjutande domstolens tredje fråga avsåg att ge få klarhet i huruvida artikel 2.2 a i direktiv 2000/78 ska tolkas så, att en bestämmelse i ett företags anställningsvillkor som förbjuder arbetstagare att i ord, genom kläder eller på annat sätt uttrycka sina religiösa, filosofiska eller politiska övertygelser, oavsett vilka, utgör en direkt diskriminering på grund av religion eller övertygelse i den mening som avses i direktivet av arbetstagare som avser att utöva sin religionsfrihet eller samvetsfrihet genom att bära ett synligt tecken eller religiös klädedräkt. Domstolen påminde om att en sådan bestämmelse inte utgör direkt diskriminering, men att den enligt fast praxis kan utgöra **indirekt särbehandling** på grund av religion eller övertygelse, i den mening som avses i artikel 2.2 b i direktiv 2000/78, **om** det fastställs – vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att kontrollera – att den till synes neutrala skyldighet som **en regel innehåller i praktiken leder till att personer tillhörande en viss religion eller personer med vissa övertygelser särskilt missgynnas**. Enligt artikel 2.2 b i) i **direktiv 2000/78** skulle en sådan särbehandling dock **inte utgöra indirekt diskriminering**, i den mening som avses i **artikel 2.2 b** i samma direktiv, om den var **objektivt motiverad av ett berättigat mål och om medlen för att uppnå detta mål var lämpliga och nödvändiga**.

Vad gäller villkoret att det ska föreligga ett berättigat mål, kan en arbetsgivares vilja att uppvisa politisk, filosofisk eller religiös neutralitet i kontakterna med offentliga och privata kunder anses som berättigad. En arbetsgivares önskan att uppvisa en neutral profil i förhållande till kunder hänför sig nämligen till den i artikel 16 i stadgan erkända näringsfriheten och är i princip berättigad, särskilt när det endast är de arbetstagare som förväntas komma i kontakt med arbetsgivarens kunder som denne gör delaktiga i uppnåendet av detta mål. Enbart en arbetsgivares vilja att bedriva en neutralitetspolicy, även om den i sig utgör ett berättigat mål, är emellertid inte som sådan tillräcklig för att på ett objektivt sätt motivera en särbehandling som indirekt grundar sig på religion eller övertygelse, eftersom en sådan motivering endast kan betraktas som objektiv om arbetsgivaren har ett verkligt behov, vilket det ankommer på arbetsgivaren att visa.

Den tredje frågan besvarades på följande sätt:

Artikel 2.2 a i direktiv 2000/78 ska tolkas så, att en bestämmelse i ett företags anställningsvillkor som förbjuder arbetstagare att i ord, genom kläder eller på annat sätt uttrycka sina religiösa eller filosofiska övertygelser, oavsett vilka, utgör **inte en direkt diskriminering** på grund av religion eller övertygelse i den mening som avses

i direktivet av arbetstagare som avser att utöva sin religionsfrihet eller samvetsfrihet genom att bära ett synligt tecken eller religiös klädedräkt. Detta gäller **under förutsättning att bestämmelsen tillämpas generellt och utan åtskillnad.**

[Pressmeddelande på engelska](#) har lämnats.

Konsumenträtt

[Posttraumatisk stress kan vara ersättningsgill skada enligt Montrealkonventionen](#)

EU-domstolen, tredje avdelningen, har i dom den 20 oktober 2022 i mål C-111/21, Laudamotion, prövat en begäran om förhandsavgörande från Oberster Gerichtshof (Högsta domstolen, Österrike) angående tolkningen av artiklarna 17.1 och 29 i den s.k. Montrealkonventionen. Begäran har framställts i ett mål mellan BT och Laudamotion GmbH, ett lufttrafikföretag, och avser en talan, som väckts av BT, om ersättning för **posttraumatisk stress som uppkommit i samband med en akut evakuering av det flygplan** som BT transportades med.

Den 1 mars 2019 gick BT ombord på ett av Laudamotions flygplan för en flygning från London till Wien. Vid starten exploderade den vänstra motorn på det flygplan som skulle utföra nämnda flygning, varpå flygplanet evakuerades. BT lämnade flygplanet via nödutgången och kastades flera meter genom luften när hon träffades av jetstrålen från den högra motorn som ännu inte hade stängts av. Sedan dess har BT fått diagnosen posttraumatiskt stressyndrom för vilket hon genomgår läkarbehandling.

BT väckte talan vid distriktsdomstolen i Schwechat, Österrike mot Laudamotion om ansvar enligt artikel 17.1 i Montrealkonventionen och om ersättning för de behandlingskostnader på 4 353,60 euro som hon åsamkats samt om ersättning för sveda och värk på 2 500 euro jämte avgifter och omkostnader. Talan bifölls i första instans men ogillades i andra, vilket överklagades till den hänskjutande domstolen. Förhandsavgörande begärdes.

EU-domstolen fann att den fråga som kom att besvaras avsåg att fastställa **huruvida** artikel 17.1 i Montrealkonventionen ska tolkas så, att **en psykisk skada som når en patologisk nivå** och som tillfogats en passagerare genom en "skadebringande händelse", i den mening som avses i denna bestämmelse, **ska ersättas** i enlighet med denna bestämmelse.

Enligt artikel 17.1 i Montrealkonventionen ansvarar lufttrafikföretaget för dödsfall eller kroppsskada som tillfogats passagerare under förutsättning att den skadebringande händelsen inträffat ombord på luftfartyget eller vid ombordstigningen eller avstigningen. Begreppet "kroppsskada" som avses i denna bestämmelse definieras inte i Montrealkonventionen. Även om begreppet "kroppsskada" i dess vanliga betydelse inte kan tolkas så, att det utesluter en psykisk skada som har samband med en sådan kroppsskada, är situationen annorlunda i ett fall som det aktuella, där det, vilket framgår av handlingarna i ärendet, är fråga om en medicinskt bevisad psykisk skada som inte har något samband med en kroppsskada, i den vanliga betydelsen av detta begrepp. En sådan tolkning skulle nämligen radera ut skillnaden mellan fysisk och psykisk skada. **Det faktum att begreppet "kroppsskada" har valts** i formuleringen av artikel 17.1 i Montrealkonventionen **innebär dock inte nödvändigtvis att upphovsmännen till denna konvention avsåg att utesluta lufttrafikföretagens ansvar i händelse av en "skadebringande händelse", i den**

mening som avses i den bestämmelsen, om händelsen har orsakat en psykisk skada hos en passagerare, som inte har samband med en kroppsskada som orsakats av samma händelse. När det gäller de **förarbeten** som ledde fram till antagandet av konventionen framgår det visserligen att inget av de förslag vars syfte var att uttryckligen inkludera begreppet "psykisk skada" i Montrealkonventionen godtogs. Där framgår emellertid att begreppet "kroppsskada" valdes "på grund av att skadestånd för psykiska skador, i vissa stater, berättigar till ersättning på vissa villkor, att rättspraxis är under utveckling på detta område och att det inte finns anledning att bryta denna utveckling, som utgår från rättspraxis på andra områden än internationell luftfartstransport". **Konventionens syfte** att "skydda konsumenternas intressen i samband med internationella lufttransporter och av att sörja för rättvis ersättning enligt kompensationsprincipen", särskilt vid olyckor, genom att ålägga transportörerna ett strikt skadeståndsansvar. Kravet på rättvis ersättning, vilket även kräver att passagerare som lidit skada av samma allvarsgrad och till följd av samma händelse, oavsett om skadan är fysisk eller psykisk, behandlas lika, skulle emellertid äventyras om artikel 17.1 i Montrealkonventionen tolkades så, att den utesluter ersättning för psykiska skador som orsakats av en sådan olycka när de inte har samband med kroppsskada. Behovet av skälig ersättning måste dock vägas mot behovet av att uppnå en "rättvis sammanvägning av alla intressen" mellan lufttrafikföretag och passagerare. Lufttrafikföretaget kan således endast ådra sig skadeståndsansvar på grundval av artikel 17.1 i Montrealkonventionen om den skadelidande passageraren, på ett rättsligt tillfredsställande sätt, till exempel genom ett läkarutlåtande och bevis på medicinsk behandling, kan visa att dennes psykiska integritet har skadats till följd av en "skadebringande händelse", i den mening som avses i denna bestämmelse, som är så allvarlig eller intensiv att den påverkar det allmänna hälsotillståndet, särskilt med hänsyn till de psykosomatiska effekterna, och som inte kan avhjälpas utan medicinsk behandling.

Tolkningsfrågan besvarades på följande sätt:

Artikel 17.1 i Montrealkonventionen ska tolkas så, att en psykisk skada som tillfogats en passagerare genom en "skadebringande händelse", i den mening som avses i denna bestämmelse, och som inte har samband med en "kroppsskada", i den mening som avses i denna bestämmelse, ska ersättas på samma sätt som en sådan kroppsskada, förutsatt att den skadelidande passageraren visar att det föreligger en skada på hans eller hennes psykiska integritet som är så allvarlig eller intensiv att den påverkar hans eller hennes allmänna hälsotillstånd och inte kan avhjälpas utan medicinsk behandling.

Migrationsrätt

[Tagande i förvar för säkerställande av utvisning av tredjelandsmedborgare kräver att i lag angivna specifika skäl för åtgärden är för handen](#)

EU-domstolen, andra avdelningen, har i dom den 6 oktober 2022 i mål C-241/21, Politsei- ja Piirivalveamet, prövat en begäran om förhandsavgörande från Riigikohus (Högsta domstolen, Estland) angående tolkningen av artikel 15.1 i direktiv 2008/115/EG om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna. Begäran har framställts i ett mål mellan I.L., en moldavisk medborgare som är bosatt i Estland och

som har varit föremål för ett utvisningsbeslut, och Politsei- ja Piirivalveamet (polismyndigheten, Estland) (nedan kallad PPA). Målet rör ett beslut genom vilket PPA förordnade om att I.L. skulle tas i förvar på grund av att det förelåg en verklig risk för att denne skulle begå ett brott vars utredning och påföljd väsentligen skulle kunna försvåra förfarandet för avlägsnande.

I.L. är en moldavisk medborgare som vistades i Estland med stöd av ett undantag från krav på visum. Den 12 oktober 2020 frihetsberövades han som misstänkt för att ha vållat sin partner och ytterligare en kvinna kroppsskada och skadat deras hälsa. I dom av den 13 oktober 2020 slog Harju Maakohus (Förstainstansdomstolen i Harju, Estland) fast att I.L. gjort sig skyldig till misshandel och dömde honom till fängelse i ett år, en månad och tjugoåtta dagar, åtföljt av en prøvotid på två år. Nämda domstol förordnade emellertid att I.L. skulle försättas på fri fot. Samma dag upphävde PPA i förtid I.L:s rätt till vistelse i Estland och beslutade att han skulle hållas i förvar. PPA motiverade sistnämnda beslut med att det förelåg en "risk för avvikande" i den mening som avses i artikel 15.2 led 1 VSS. I protokollet om frihetsberövandet anges att den berörda personen togs i förvar med **hänsyn till hans attityd till det begångna brottet och till hans beteende efter det att han dömts för brottet.**

Enligt PPA fanns det under dessa omständigheter anledning att tro att den berörda personen skulle kunna försöka undandra sig avlägsnandet, trots att han lovat att lämna landet frivilligt och att han begärt att ett beslut om frivillig avresa skulle meddelas. Förvaltningsdomstol biföll PPA:s begäran om att I.L. skulle placeras i förvar. Han utvisades men överklagade domstolarnas beslut till den hänskjutande domstolen, som begärde förhandsavgörande.

EU-domstolen fann att den hänskjutande domstolen ville få klarhet i huruvida artikel 15.1 i direktiv 2008/115 ska tolkas så, att den tillåter en medlemsstat att besluta att en tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i landet ska **tas i förvar enbart på grundval av ett allmänt kriterium avseende risken för att en effektiv verkställighet av avlägsnandet äventyras**, utan att något av de specifika skäl för förvar som klart anges i den lagstiftning som införlivar denna bestämmelse med nationell rätt är uppfyllda. Enligt de förklaringar som den har lämnat till EU-domstolen har den hänskjutande domstolen konstaterat att **inget av de specifika skäl för förvar** som föreskrivs i artikel 15.2 i VSS, vilken syftar till att införliva artikel 15.1 i direktiv 2008/115 med estnisk rätt, vilka grundar sig på en risk för avvikande, åsidosättande av samarbetsskyldigheten respektive avsaknad av nödvändiga handlingar för återresan, **är uppfyllda** under omständigheterna i det nationella målet. Den hänskjutande domstolen anser **däremot att det allmänna kriterium som anges i tolkningsfrågan**, det vill säga risken för att en effektiv verkställighet av avlägsnandet äventyras, är uppfyllt, eftersom det fanns en verklig risk för att den berörda personen skulle begå ett brott för vilket utredning och påföljd hade kunnat skjuta upp avlägsnandet till en obestämd tidpunkt. EU-domstolen framhöll att förvar av en tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna som det beslutats om i avvaktan på avlägsnande av vederbörande endast är avsett att säkerställa att återvändandeförfarandet genomförs på ett effektivt sätt och inte tjänar något bestraffningssyfte. En förvarsåtgärd som en medlemsstat har beslutat om på grundval av den nationella lagstiftning som syftar till att införliva artikel 15.1 i direktiv 2008/115 ska således uppfylla ett allmänt kriterium avseende risken för att en effektiv verkställighet av avlägsnandet äventyras. Detta **innebär emellertid inte** att artikel

15.1 i direktiv 2008/115 ska förstås så, **att det allmänna kriteriet som sådant fastställer ett skäl för förvar och tillåter en medlemsstat att besluta om förvar enbart på denna grund.** I artikel 15.1 i direktiv 2008/115 föreskrivs nämligen **uttryckligen två skäl för förvar**, nämligen att det **föreligger en risk för avvikande** enligt definitionen i artikel 3 led 7 i direktivet, eller att den berörda personen håller sig undan eller förhindrar förberedelserna inför återvändandet eller avlägsnandet. **Medlemsstaternas möjlighet att anta kompletterande skäl för förvar är strikt begränsad** av såväl de krav som följer av direktiv 2008/115 i sig som av de krav som följer av skyddet för de grundläggande rättigheterna, särskilt den **grundläggande rätten till frihet** som stadfästs i artikel 6 i Europeiska unionens stadga. Direktiv 2008/115 syftar till att upprätta en effektiv politik för avlägsnande och återsändande med fullständig respekt för de berörda personernas mänskliga rättigheter och värdighet. Varje förvar som omfattas av detta direktiv är strikt reglerat för att säkerställa dels att **proportionalitetsprincipen** iakttas vad gäller de medel som används och de mål som eftersträvas, dels att de berörda tredjelandsmedborgarnas **grundläggande rättigheter** iakttas. Av detta följer att **en medlemsstat inte i något fall kan lägga till ett kompletterande skäl för förvar avseende en situation där tillämpningen av mindre ingripande åtgärder, som bland annat ska vara förenliga med de berörda personernas grundläggande rättigheter, räcker** för att säkerställa att återvändandeförfarandet blir effektivt. Ett **allmänt kriterium avseende risken för att ett effektivt genomförande av avlägsnandet äventyras uppfyller inte kraven på klarhet, förutsebarhet och skydd mot godtycklighet.**

Frågan besvarades därmed på följande sätt:

Artikel 15.1 i direktiv 2008/115 ska tolkas så, att en medlemsstat inte får besluta om förvar av en tredjelandsmedborgare, som vistas olagligt i landet, enbart på grundval av ett allmänt kriterium avseende risk för äventyrande av den effektiva verkställigheten av ett avlägsnande, utan att något av de specifika skäl för förvar som klart anges i den lagstiftning som införlivar denna bestämmelse med nationell rätt är uppfyllt.

[Beslut om överföring enligt Dublin III-förordningen får inte verkställas under betänketid enligt direktivet om tredjelandsmedborgare som har fallit offer för människohandel](#)

EU-domstolen, fjärde avdelningen, har i dom den 20 oktober 2022 i mål C-66/21, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid, prövat en begäran om förhandsavgörande från Rechtbank Den Haag (Domstolen i Haag, Nederländerna) angående tolkningen av artikel 6 i direktiv [2004]/81/EG om uppehållstillstånd till tredjelandsmedborgare som har fallit offer för människohandel eller som har fått hjälp till olaglig invandring och vilka samarbetar med de behöriga myndigheterna. Målet rör Staatssecretaris beslut att avslå X:s ansökan om tidsbegränsat uppehållstillstånd för asylberättigade, utan prövning, med motiveringen att Republiken Italien var den medlemsstat som var ansvarig för prövningen av denna ansökan.

Efter att ha lämnat in tre asylansökningar i Italien och en ytterligare asylansökan i Belgien ansökte klaganden i det nationella målet, som är nigeriansk medborgare, om asyl i Nederländerna den 26 april 2019. Den 3 juni 2019 gjorde Konungariket Nederländerna en framställan till Republiken Italien om återtagande av den berörda personen, i den mening som avses i artikel 18.1 d i Dublin III-förordningen.

Republiken Italien godtog detta återtagande den 13 juni samma år. Den 18 juli 2019

underrättade Staatssecretaris klaganden i det nationella målet om sin avsikt att avslå hans asylansökan, utan prövning, eftersom Republiken Italien var den medlemsstat som var ansvarig för att pröva hans ansökan, med tillämpning av Dublin III-förordningen. Den 30 juli 2019 uppgav klaganden att han hade fallit offer för människohandel i Italien och att han hade känt igen en av gärningsmännen till brottet på ett mottagningscentrum i Nederländerna. Utlänningspolisen hörde honom om detta.

Genom beslut av den 12 augusti 2019 beslutade Staatssecretaris att inte pröva ansökan från klaganden i det nationella målet om tidsbegränsat uppehållstillstånd för asylberättigade, med motiveringen att Republiken Italien var ansvarig medlemsstat enligt Dublin III-förordningen. Genom detta beslut förordnade Staatssecretaris att klaganden i det nationella målet skulle överföras till Italien. Den 3 oktober 2019 anmälde klaganden i det nationella målet till de nederländska myndigheterna att han hade fallit offer för människohandel. Enligt de handlingar som inkommit till domstolen, konstaterade åklagarmyndigheten efter en granskning att det i Nederländerna inte fanns några indikationer som gav stöd för den anmälan som klaganden i det nationella målet gjort. Eftersom det inte var nödvändigt att klaganden i det nationella målet skulle medverka i en brottsutredning i Nederländerna, avskrevs hans anmälan. Klaganden i det nationella målet överklagade beslutet av den 12 augusti 2019 till den hänskjutande domstolen. Han gjorde bland annat gällande att beslutet är rättsstridigt, eftersom han borde ha medgetts betänketid enligt artikel 6 i direktiv 2004/81. Förhandsavgörande begärdes.

EU-domstolen besvarade två av de ställda frågorna på följande sätt:

- Artikel 6.2 i direktiv 2004/81 ska tolkas så, att en åtgärd varigenom en tredjelandsmedborgare överförs från en medlemsstat till en annan enligt Dublin III-förordningen omfattas av begreppet "beslut om avvisning eller utvisning".
- Artikel 6.2 i direktiv 2004/81 ska tolkas så, att den utgör hinder för att ett beslut om överföring av en tredjelandsmedborgare som har antagits med tillämpning av Dublin III-förordningen verkställs under den betänketid som föreskrivs i artikel 6.1 i direktivet men utgör varken hinder för att ett sådant beslut antas eller för att åtgärder vidtas för att förbereda verkställigheten av beslutet, under förutsättning att de förberedande åtgärderna inte äventyrar betänketidens ändamålsenliga verkan, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att kontrollera.

Miljörätt

EU-RÄTTEN I SVENSKA JURIDISKA TIDSKRIFTER

Från [Svensk juristtidning](#) är alltså [Flygpassageraren och rättegångsbalken Omkullkastade grundprinciper eller business as usual?](#) av Henrik Bellander och Johanna Munck af Rosenschöld den senast publicerade artikeln av mer specifikt EU-rättsligt intresse.

Även [Skattenytt](#) tillhandahåller vissa artiklar fritt på nätet. Den senaste artikeln av EU-rättsligt intresse som finns fritt tillgänglig är [Brexit – konsekvenser på skatte- och socialförsäkringsområdet för arbetstagare i gränsöverskridande situationer](#) av Björn Thuresson.

NYA MÅL

DET HÄNDER I EU-DOMSTOLEN

EU-domstolen kommer den 24 november 2022, kl.09.30, att meddela dom i två mål där svensk domstol begärt förhandsavgörande.

Det första är mål **C-638/20, MCM**, som rör en begäran om förhandsavgörande från **Överklagandenämnden för studiestöd**. Generaladvokaten föreslog att

tolkningsfrågan skulle besvaras på följande sätt:

Varken artikel 45 FEUF eller artikel 7.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 492/2011 av den 5 april 2011 om arbetskraftens fria rörlighet inom unionen utgör hinder för att en medlemsstat (hemlandet) uppställer som krav att ett barn, vars förälder är en (före detta) migrerande arbetstagare som har återvänt till hemlandet, har anknytning till hemlandet för att bevilja barnet studiestöd för utlandsstudier i den andra medlemsstat i EU där barnets förälder tidigare arbetade (värdlandet), i en situation där

- i) barnet aldrig har varit bosatt i hemlandet, utan har bott i värdlandet sedan födseln, och
- ii) hemlandet uppställer samma krav på anknytning i förhållande till andra medborgare i hemlandet som inte uppfyller bosättningskravet och som ansöker om studiestöd för utlandsstudier i en annan medlemsstat i EU.

Det andra målet är **C-666/21, Åklagarmyndigheten**, angående en begäran om förhandsavgörande från **hovrätten för Nedre Norrland** rörande följande frågor:

- a) Ska begreppet vägtransport av gods i artikel 2.1.a i förordning (EG) nr 561/2006 anses omfatta även transporter med fordon med en totalvikt över 3,5 ton vars huvudsakliga användningsområde är att utgöra temporärt bostadsutrymme för privat bruk?
- b) Är det i så fall av någon betydelse hur stor lastkapacitet fordonet har eller hur fordonet har registrerats i det nationella vägtrafikregistret?

FRÅN LAGSTIFTNINGSGRUPPEN

[Rapportering och utbyte av upplysningar om inkomster genom digitala plattformar och vissa andra ändringar i EU:s direktiv om administrativt samarbete på direktskatteområdet - Prop. 2022/23:6](#)

I propositionen lämnas i huvudsak de förslag som behövs för att genomföra rådets direktiv (EU) 2021/514 av den 22 mars 2021 om ändring av direktiv 2011/16/EU om administrativt samarbete i fråga om beskattning.

Förslaget innebär att svenska plattformsoperatörer ska lämna uppgifter om vad de personer tjänar som använder plattformarna för att sälja varor eller tjänster. Uppgifterna ska rapporteras till skattemyndigheten i det land där plattformsoperatören har hemvist. Uppgifterna ska lämnas avseende både säljare som har hemvist i den medlemsstat där uppgifterna ska rapporteras och i andra medlemsstater. Om en operatör i ett land utanför EU bedriver verksamhet med viss anknytning till EU måste den registrera sig i en medlemsstat (t.ex. Sverige) i EU och lämna uppgifter till den behöriga myndigheten i det landet. Utöver direktivet genomförs även OECD:s motsvarande modellregler som ska tillämpas vid informationsutbyte mellan Sverige och tredjeländer avseende samma typ av uppgifter enligt ett gällande avtal mellan behöriga myndigheter om automatiskt utbyte av upplysningar om inkomster som erhållits genom digitala plattformar. I Sverige ska plattformsoperatörerna lämna uppgifter om alla rapporteringspliktiga säljare, dvs. sådana som har hemvist i Sverige, en annan medlemsstat i EU eller ett tredjeland. Uppgifterna ska sedan överföras av Skatteverket till andra medlemsstater och tredjeländer med vilka det finns ett gällande avtal om sådant utbyte. I direktivet finns vidare bestämmelser som syftar till att ytterligare förbättra det redan väl fungerande administrativa samarbetet på direktskatteområdet mellan medlemsstater. Exempelvis införs en ny form av revision som kan utföras gemensamt mellan myndigheter i olika medlemsstater, s.k. gemensamma revisioner. Det befintliga automatiska informationsutbytet utvidgas också till att även omfatta royaltyer, om det finns sådana uppgifter. Antalet kategorier av inkomster och kapital som måste finnas tillgängliga för utbyte med andra medlemsstater utökas. Även kvaliteten på uppgifterna och möjligheten att identifiera vem uppgifterna avser ska förbättras genom direktivet, t.ex. genom att det uttryckligen anges att medlemsstaterna ska sträva efter att lämna uppgift om skatteregistreringsnummer för den person som uppgifterna avser. Ytterligare ett exempel på ändringar är att det kommer att bli möjligt att stoppa utflödet av data till medlemsstater eller andra länder som inte kan upprätthålla sekretessen eller informationssäkerheten för de uppgifter som tas emot. Bestämmelserna föreslås i huvudsak träda i kraft den 1 januari 2023. Bestämmelserna om gemensamma revisioner föreslås dock träda i kraft först den 1 januari 2024.